

(IX)

MAGYAR MŰZSA

POÉTAI BOTÁNKA.

nevezetessenn

A' Poéták' elmés Költeményjeikbe bé tsúszott Plánták' neveik, mellyeket; Két Nemes, Linné szerént különböző házakban lakni szokott Pálma-Fáknak, e' folyó esztendőben, September 14-dik napján lett szerentsés egybe-kelefsékenn vett örömében, szedett ezen versekbe *Sándorffi József. Orvoslást Tanuló Bétsbenn.*

Apolló bölts letzkéjinek mihelyt végére ére: (1)
 Tanítványit el-botsátá; kit-kit maga kedvére:
 Már most minden azt követi, a' mire (úgy is hiszen
 Most rá ér) kit-kit tulajdon hajlandóságja viszen.
 Egygyeránt minden Tanuló a' vig helyeket lakja,
 Eddig tsak a' korhel — már most mind java, mind falakja.
 Ennek a' repülve Tántzos *Vigano* a' bálványja,
 Sok szép órájit, s-pénzeit bámulására szánja.
 Mások rend szerént tsudálni Komédiákba járnak
 Miveit Sikanédernek, s-a' bölts Sákefpeárnak.
 Másokat egy-egy Nimfával mintegy öfzeve lántzolva
 Szemlélhetni a' bálakbann egész éjjel tántzolva.
 Ott gyakorolják a' Vénus' letzkéjit, költsönözött
 Tsókokat osztogatván-ki nyájafsann egy-más között.
 S-ott a' derék törvényekenn kidólgozott Billjárdok:
 Mellett rontják a' regulát a' roszszak és tsalárdok.
 A' jók pedig tökéletes regulára jádszanak,
 És jádszva is a' Mathezist gyakorolni látszanak.
 Ezek Ámfion, s-Orféus mu'sikáját pengetik;
 Azok pedig Euterpé sípjait billegetik.

1) Au gusztus Hónap végénn: a' mikor tudniillik a' letzkék vége zödnek a' Bétsi Universitasbann.

Vagy jádszani próbálgatnak a' most talált mu'sikánn,
 Az ujjságokbann oly fennyenn kitrombitált *Orfikánn.* 2)
 Amannak az *Artária* 3) mesterséges kótái
 Tetzzenek; és a' királyi *Portogalló* 4) nótái.
 Sokak a' kies Diánna templomjához jo reggel
 Még a' nap fel jöte előtt, gyűlnek egész sereggel.
 Hogy a' vadaknál hamarabb érjenek a' mezőbe,
 S-fekvéfsekből ök verjék fel, s-úgy vehesék üzőbe.
 Mások a' Bakhus templomját mintegy kiarendálják
 Naponként, s-magokat benne fő Papokká tsinálják.
 Egymás után a' Tanulók napja most hát így telik,
 Az időt a' magok szabad tetszéfsekknek szentelik.
 Ki tudná mind el beszélni miként múlatnak mások; —
 De ha meg nézzük, még ezek mind olyan múlatások,
 A' melyek a' jádszodóknak semmi hafzuot nem hajtnak,
 Söt már sokak egészségjek, s-pénzek után sóhajtnak.
 Hány ezer kedvellöji a' Vénus édes vizének,
 Százszorofsann fizették már az árrát az ízének?
 Nem sokára az életek' első napját is fziadták,
 Átkozták kivált az órát, mellybenn e' vizet itták,
 A' rozsz következésekért, melyekbe belé estek;
 Melyek miatt terhekre vált nékik, tulajdon testek.
 Bakhus se jobb penzióval botsátja el Papjait,
 Kik vigann áldozták néki életek' szebb napjait.
 Mert ki-fogyván tsontjaikból az életet nevelő
 És az erőt fenn tartó leg-jobb nedveség — a' velő:
 Végtére mint a' nyár levél, úgy reszket lábok, kezek,
 S-magoknak is, másoknak is terhekké válnak ezek.
 Diánna is fijaira elég kárt hoz, és hozat
 Magokkal magokra; mert már hány lett gyáfzos áldozat?

2) Ez ismét egy könnyenn hordozható újj *Mú'sika Szerszám* — formájára nézve: mintegy a' Hárfából, és Klávikordiomból formáltatott öszve; hangjára nézve: közép hangja van a' Flóta és Fortepiánó között, bél-húrokkal, s-drótokkal is lehet húrozni — a' Szerelmesek mú'sikája, s-éjtszakai mú'sika, mint *Röllig* a' *Találója* írja — A' Pompásabb készüetje határozza az árrát, a' leg együgyübb készüetü 16 Cs. arany, *Orphica, ein Musikalisches Instrument — erfunden von C. L. Röllig — mit Kupfern. Wien bey Blumauer 1795.*

3) *Artária*, s-az ő Társaságja készíti, s-árúlja a' leg mesterségessebb *Mú'sikához* való kótákat Bétsbenn.

4) A' Bétsi Udvari Teátromban a' *Mú'sika Igazgatója.*

Példa a' gyászos Adónis, a' kit halálra mara
 A' vad dífnó, kiváltképpen meg fértvén az agyara.
 Hát még mióta vadakat nem csak nyilakkal űznek;
 Hanem itt is hafznát veszik az égből lopott tűznek,
 A' puska, kezét vagy újját horta el hány százaknak?
 Kóldúft, vakot, sántát, bennát adott már hány házaknak?
 Ez a' mulatás neme is tehát, ugy látszik, minél
 Tovább vi'sgálgatjuk: hogy nem sokkal jobb a' többinél.
 A' többi mulatság is, ha az ember meg próbálná:
 A' gyönyörűbb mulatságnak próbáit ki nem állná.

Múzsám! hát te a' többeknél légy szerentséesebb abban,
 Játékosd' válassz, a' mivel mulathatsz, okosabban.
 Jer! keressük-fel gondosson a' *Poéták plántáit*,
Ferónia gyümöls fáit; s-*Flóra* kies tábláit.
 Nintsen ennél ártatlanabb mulatság a' nap alatt,
 Az én ítéletem szerént e' mindent felül haladt.
 Ujj életet önt belénk a' zöldellő szabad mező,
 Az idő is a' télünknek igen nagyon kedvező.
 Most se felettébb meleget, se hideget nem tűrünk
 Ugy biztat a' meleg mérő *Färenhájtunk*, s-*Rómürünk*.
 Be szép nézni, mint jádszik a' nap' sugárja a' zöldel
 S-itt-ott más virág színekkel beborított földel.
 Be szépen szegik-meg ott a' nap sugárit a' dombok,
 Melyek a' föld színt szépítik: mint a' köntöft a' gombok.
 S-be szép setétes árnyéket vetnek a' zöld füvekre,
 A' virágok is setét színt vesznek öltözetjekre.
 Innét vették a' Festők az *Umbrát* — mert a' festékes-
 Rajzolat e' nélkül (a' mint minden tudja) nem ékes.
 De mind e' csak külső szépség, menjünk alább a' fákhöz
 Gyönyörködni; s-közelebb a' *Poétai plántákhoz*.
 A' *Poéták* szerentsétlen *Adónisoknak* 5) vére
 Juttatta a' *Füvészeket* a' szép *Anemónére* 6)

5) *Adónis* igen szép gyermek volt, *Vénus* is igen szerette — A' *Vadászathann* a' vad dífnó meg ölte — *Vénus* foká siratván, a' földre tőrgot vérét, *Anemóne* virággá változtatta. *Pantheum Mythic.* az *Adónis* neve alatt.

6) Ezen *Plánta* nemnek 28 fajtái vannak. *Linnæi - Systema Vegetabilium* — *Classis*, *Polyandria*. — *Ordo*, *Monogynia*.

Ugyan akkor, a' tövistől meg szúrt *Vénus'* lábának
 El-folytt vére, adta a' szép piros színt a' *Ró'sának*.
Herkules a' *Júnó* tejét ha ki nem pökte volna:
 Se *Linne*, se *Jacquin*; *Fejér-Liliomról* nem szólna.
 Pedig mely drágalátosok ezen *Júnó ró'sáji*
 Tanítják *Cranz*, *Hoffmann*, és más Fő emberek munkáji.
 Így a' Pokolból felhozott *Cerberus*; hogy ki-ada
 Mindent a' szájánn: — a' *Farkas répa* 7) innen fakada.
Störck hát, s-kik e' mérges plántánn orvofságot keresnek,
 Hogy már több orvos plántánk van: közönnék *Herku-*
lesnek. 8)

Be jó hogy *Leukothoe* 9) az *Apolló* szerelmét
 Meg nem vetette: bár meg nem nyéré *Attya* kegyelmét.
 Mert ha így nem tevénk vala szert *Temjént adó-fára*: 10),
 Mar most mivel füstölögne az *Istenek'* oltára?
 A' virággá vált *Clytia* a' *Naphoz Apollóhoz*
 Vonzó szerelmével jutánk a' szép *Napraforgóhoz* 11)

7) *Aconitum napellus*.

8) Mert ő hozta fel *Cerberust* a Pokolból.

9) A' *Babilóniai Királynak Orchámnak* a' *Leánya* volt, kit az *Attya* azért; hogy *Apolló* szerelmének engedett: elevenenn leásott a' földbe, *Apolló* megszánván élőfává változtatta.

10) *Ovid Metam. L. IV.* csak *Thureának* neveztetik a fa, ilyen plántánk nekünk nintsen, van ugyan *Turraea* (*Linne, Decandria Monogynia*) de itt a *h* betű meg nints két *rr* is van, és *ae* benne, nem úgy mint az *Ovidius Thureájábann* a' honnan ez az *Thúrea* *Ovidiusnál* nem valami fa neve, hanem csak a' fának tulajdonságját elő adó szó, és ennyit tesz: *thurifera*. Lásd *Ovidii Metamorph. cum notis Danielis Crispini Helvetii in usum Sereniss. Delphini, Oxonii* — ott is így magyaráztatik és e' szerént ki sül: hogy *Ovidius* ért itt *Juniperus Thuriferát* a' mely fa adja nekünk éppen a' füstölő *Temjént*.

11) *Clytia* is a *Leucothoe* tesvérje *Apollót* (ki a *Nap*) igen szerette de *Apolló* ötét nem — e mindég *Apollóra* függesztvén szemeit, bánatjábann el-száradott, és változott napra forgó virággá (*Heliotropium, Linne pentandria monogyn*

- Apollo által lett a' szép Dafné is Laurussá. 12)*
Az Ijju' Czipariszfuszus is gyászoló Kupreszfuszusá. 13)
Fáetúza, Lámpétzia, és Fébé leánykáknak
Köszönhetjük lételeket a' könyvező Nyárfáknak 14)
Kik Battyokat, Fáetont a' Pádus viznél siratják,
S-mint mondják a' drága Ámbrát fzeimeikből tsorgatják. 15)
Igy, a' Hiaczintus termett az Ájax földre tsorgó
Véréből; s' az aludt vértől most is oly kék, s-nyikorgó. 16)
Sőt elébb tegyük a' Gyermek Hiacynthus esetét,
Mert innen vette leg elébb e' virág eredetét. 17)

12) A' Szüz Daphné nem engedvén Apolló buja kívánságjának: Laurus fává változott, melyet Szüzfának tartanak a' Poéták azért: mert mindég zöldellik, se meleg se hideg nem veheti le lábáról, *Panth. Myth. a' Daphne neve alatt.*

13) Cypariszfuszus egy szarvált, melyet maga nevelt-fel 's igen nagyon ízeretett, vigyázatlanságból meg ölvénn vigasztalást nem vehetett, ízánván nagyon a' szarvasát — Apolló hát Cupressus fává változtatta, mely fa a bánatot jegyzi.

14) *Pantheum Myth. 38 lev.* miképpenn merevedtek pedig meg először is a *Phaethusa* lábai, és *Lámpétie* ennek lábainn segíteni akarván, gyökérnek hogy ragadt oda s. a. t. igen érzékenyenn eloadja az egész dólgot *Ovidius Metamorph. L. 2.*

15) *Iselin* is ezt allítja a' *Historisches Geographisches Lexiconjában* a *Lámpétia* név alatt, az igaz is: hogy a mint *Ovidius* leírja *Metam. L. 2.* miképpenn Könyveznek ki tudni illik a tseppek a *Lámpétiaról* 's. a. többiekről eredett fából, 's miképpenn keményíti meg a nap a' tseppeket 's hogy esnek le ofztán a vízbe; éppen ilyen formánn értenek fokann a drága illatú *Ámbra* eredetjéről; kik azt tartják tudni illik, hogy az *Ámbra* tsak viafából, és mézből áll, mely a' fákából szívárogo ki, 's öszve áll, azután a tengerbe leesik, ott a tenger sós vizét is magába szívja, majd a partra kivetődik, 's a nap melegje ott dólgozza ofztán tökéletesenn ki *Ámbrává.* *Steph. Blancardi Lexicon Medicum-sub Ambra.* Noha a közönséges értelmek a Természet Visgálóknak most az *Ámbráról* más.

16) *Ájax* a' Trójai Hádbann, *Ulyssessel* az *Achilles* fegyverjéért vetélkedett: de a' Bírák *Ulyssesnek* ítélték, 's ízégynletébenn *Ájax* a fegyverébe botsátkozott, 's a vére *Hiaczintus* virággá változott, *Panth. Myth. 263 lev.*

17) Hogy a' Gyermek *Hiaczintus* jobbann ízerette Apollót, mint *Zephirust*, e' meg haragudott érte, és mikor a' gyermek karikádzott volna: a' *Zephir* hirtelen a karikát felkapta, 's a' Gyermek fejéhez vág-

Fenyő-fává Cibéletől változtattatott Átis 18)

Cibelenek szentelünk hát *fenyő*, mint *puszpáng-fát* is.
 Ha kerti plántájink közt a' *Nárciszszushoz* érkezünk :
 Mindenkor a' *kis Nárciszszus Gyermekről* emlékezünk.
 Ki az *Ekhó* szerelmétől elébb-elébb búkála,
 S *Nárciszszussá* a' nagy maga szeretetéből vála.
 Teremne é *Czéres* nélkül nem több, tsak egy szál *Búza?*
 Vagy *Mák?* melyből bokrétának egy marokkal felhúza.
 A' *Piramus* vére, és a' *Tisbé* gyászos esete
 Tselekedte : hogy az *Eperj* nagyobb részént fekete 19)

ta, mely sebbenn meg is halt. Apolló a gyermek földre kiomlott vérért *Hiacintussá* változtatta: de tsak ugyan *Ovidiusnál* (*Metam. L. 10.*) a hol ez az egész dolog le van írva: maga meg-jövendőli Apolló hogy még egy *Héros* is fog *Hiacintussá* változni: ezt mondván: *Tempus et illud erit — — quo se fortissimus Heros addat in hunc florem. Ájax* lett ez a *Héros*. Kiről fellyebb szólánk.

18) *Átyst* (de nem a' *Krézus* *Lydia* Királyja fiját kell érteni) *Cibele* Isten *Aszszony* meg szerette, és a maga *Templomjában* Fővé tette, oly feltétel alatt: hogy *szüzességjét* tartsa-meg. *Átis* ezt nem fogadván: *dühössé* tette, 's akkor *Átis* a maga nemző tagját elvágta, 's *Cibele* meg szánván: úgy változtatta *fenyő fává*.

19) Két egymást gyermekségjektől fogva szeretett *Szeméjek*, kiket a *Szüléjük* öszve házosodni nem engedének, minden módonn keresték az egymással lehető egybekerülést, 's kineveztek egymásnak egy bizonyos *Eperj*fát, melynél öszve kerüljenek, 's ki szökött oda elébb is *Thisbé*, hol már *Szeretőjére* várakozott, és miképpenn szaladt el nagy rettegéssel a ki rendelt *eperifa* alól, meg látván egy az ő fájokhoz-közel lévő forrásra *prédájából* inni siető véress száju rettenetes nőstény *Oroszlányt* — 's szaladásában miképpenn ejtette el a fejénn lévő fátyolját; melyet az *Oroszlány* az ivás után megtalálván, öszve tépett, 's vérezett — Miképpenn ment ki későbbre *Pyramus* is a kirendelt fához; 's meglátván a' *Thisbe* eltépett, 's véres fátyolját, 's gondolván hogy *Thisbe* maga is a' *Vad* *prédájává* lett: miképpenn botsátkozott a' *fegyverjébe* búvában; hogy került a' megrettent *Thisbe* is a' fához majd vissza, 's látván a' szörnyű esetet: miképpenn vevé ki a *Szeretője* mejjéből a *fegyvert*, 's hogy ölé-meg magát ő is: szívre hatóképpenn előadja *Ovidius Metam. L. IV.* És az elsőnek véréből úgy verecsedett meg a' ki rendelt *Eperj*fán az addig *féjér eperj*. a' kettős halálra pedig egészszenn gyászba öltözött, és fekete lett. *Morus nigra*, *Linne* — *Panth. Myth.* a *Pyramus*, és *Thisbe* neveik alatt.

Mirrhát tsepegő fává vált Mirrha 20) s-tulajdon *Attya'*
 Véle követett rút bűnét keservessenn siratja.
 Lételet a' közönséges, és hasznos *Köris-fáknak*, 21)
 Közönhetik *Füvészt*, *Orvos* mind, *Mélia* Nimfáknak.
 A' *Plútó* szerelem féltő irigy feleségének,
 Mérge miatt kelle válni *Menta* fűvé *Menthének* 22)
Platanus 23) levél a' kitsiny *Génius* 24) koronája,
 Szűzekkel telyes, és szent a' *Driadesek* 25) tser-fája.
 A' *Kasztor*, 's *Pollux* házának hogy adjon tzipraságot:
Flóra, a' kurva 26) maga tart ott, borsó; 's bab-virágot.
Szölő, *Borosnyán*, 's *Mirtus*, nem vólna: ha koronázni
 Amazokkal *Bakhus*t nem kék' ezzel *Vénust* tziprázni.
 Az *Olaj-fa* *Apollóval*, szint úgy köz mint *Pallással*
 Es *Aristzteussal* — már ök osztozzanak egymással.
 Nem jobbann megvidúlnak é erre a test' erei
 A' mit a' *Poéták*, a bölts hazugság' mesterei,
 A *Plántákról*, tsak hogy minket múlatsanak; költenek;
 Mint más játéokra? a mellyel mások időt töltenek.
 Ládd *Múzsám!* örülhetisz már tsak ezen kevés plántáknak,
 Melyek lételet még eddig köszönd a' *Poétáknak*.
 Eát ha az *Izsóptól* fogva, a *Czedrusig* felmennénk:
 Bezzeg múlathatnánk; soha unalmasok nem lennénk.
 A' *Tántzosokat*, a sok tántz végre neki fárasztja.
 A' sok bál, tántz, álmatlanság a velőt kiszárasztja.
 Mi pedig a plánták közzé mennél bellyebb indulunk:
 Az újjabb újjabb dolgokra mindég inkább újjulunk,

20) Mitsoda fából szivárog ki a' mi sok nyavalyákban hasznos enyves gyantánk a' *Mirrha*: még se *Cranz*, se *Linné* se más meg nem határozta; hanem *Blancárd* jegyez meg ennyit, hogy a' lakhelyében *Arábiában*, *Pólának* hívják azt a' fát.

21) *Fraxinus excelsior* *Linn* — mely fa így is hivattatik *Mélia*, sokaktól.

22) *Menthen* vólta a' *Plútó* ágyasa *Prozerpina* a' feleségje *Plutónak*.

23) *Platanus* *Linne* *Monoecia Polyandria*.

24) Ez az, a' kisebb *Istenek* közzül: ki velünk születik.

25) *Nimfák* kik a' *Cserfán* szeretnek lakni.

26) *Flora Dea*, re ipsa celeberrima meretrix, *Panth. Myth. pag. 176.*

Mivel az *Adánson* negyven három ezer plántáji,
 Negyven három ezer félek — 's anynyi félek formáji.
 Ennek az öltözetje más, annak másként áll teste,
Flóra, vagy a' bölts Természet erre más más színt feste.
 Egy szóval, a' sok újságot lehetetlen az észnek
 Meg unni — a' mennyi jöhet elébe egy *Füvészek*.
 Hogy készített a természet fok különös plántákat?
 Ugy hogy nem lehet őket úgy nem nézni mint tsudákat.
 Illy tsuda a *Dionéa Muscipula*, 27) és mások,
 Melyeket ha illetsz: látszik öszve kutzorodások.
 Azombann a' mennyi plántát látiz: mind anynyi műhely ez —
 Mind egy kis Familiátskát, 's egy kis ház népet fejez.
 Tsak hogy itt a műhelyekben nem látizanak az átsok,
 Nem zörögnek a' műszerek, fűrészek, kalapátsok.
 Ládd a' mely kis plántátskát most fel se vévén tapodol:
 Ha alatta tíz esztendő múlva megállapodol.
 Magából kész leveles színt tsinált fejed' felibe,
 'S hogy a' fejedre ne fűsön: állott a nap elibe.
 Vagy ha kell, mintegy áts, már most kész gerendát adhat ki.
 Mely ha építettsz: soha se, vagy ritkán maradhat ki.
 Más kis Plánt tskábann három műhelyt is feltalálni;
 Melyet valóbann nem lehet örömmel nem tsudálni.
 Magunk láthatjuk *Nédhámmal* ha jobb üvegenn nézünk:
 A Plántátskából miképpen izzad ki a mi mézünk
 Söt néha üveg nélkül is — mert a plánta ki adja
 Néha bővféggel a mézet, 's tseppenként kiizzadja.
 A' mely felgözölögvén a' méz esők innen esnek,
 Melyeket a jó Méhészek nagy vigyázással lesnek.
 A' Plánta más részeiből, nekünk olajink jönnek,
 'S némely műhelyibenn drága *Fűszer-számjaink* főnek.
 A' mellett minden Plánta, hogy dolgábann meg nem restül;
 'S vidit mást — maga is vígann él minden tselédestül, 28)
 Nézd! hogy tsókolják egymást, hogy hajladoznak egy máshoz,
 Most jön ez a tsókról — ama most fog a' tsókoláshoz.

27) *Dionea Muscipula* — Classis Decandria monogynia — Linné
 maga is a' természet tsudáji közzé számlálja. a' 14-dik kiadásábann a'
Systema Vegetabiliumnak 402 oldal.

28) Az az fajostól — mint már tsak a' *Zsája Nemnek* van 52
 faja — a' harang *Virágnak* 61 — *Lychennek* 130.

De ezt tsak azok mivelik. kiknek szomszédba ese
 Kedvesek, — a' mellynek pedig távol a' Szerelmese,
 Tsókjait felrakja a hív Zefirus szárnyajira:
 Hogy e rakja le azokat Kedvese ortzájira.
 És ingyen hűségesebbenn elviszi az: mint most a'
 Levelünket pénzünkért a fok hűségtelen Posta.
 Héj! fok Szerelmesek ha így adhatnák a' fzeleknek
 Tsókjaikat; hogy vigyék el az ő Szerelmefseknek:
 Nem adnák ők ezt fok drága kintfekért is, felelek
 Boldogságját a' Király sem tserélbetné el velek —
 De hogy a plánták tsókjaik nem is esnek hijábann:
 Az Anya plánta példát ad rólla termett fijábann.
 A' lakadalomhoz némely plánták im itt készülnek,
 Ott már el múlt — 's a menyetskék nem sok időre szülnek.
 Az Afzfzony plánta itt érzi fűjját a' gyermek ágyinak.
 Amott a gyenge plántátskák párosodásra vágynak.
 Ezek közt a tsókolódás tsak most esett elsőbe.
 Már azok a kiseded plántát ki is tették böltsőbe.
 Adj é ennyi mulatságot *Vénus*, *Bakhus*, 's *Dianna*,
 Mint a Plánták? — ha az ember szívefsenn jár utánna.
Derhám! *Haller!* *Bonnét!* *Linné!* feleljetek itt értem
 Igaz e' ? vagy szavambann az igazfágtól el tértem —

Be szép színt jádszik amott a színe a violának,
 's itt ró'sája mely szép színt ad a *Póma Gránát* - fának.
 Mely kellemetesek a fák alatt a' Gyöngy-virágok!
 A fúvó széltől is őrzik a' ki-terjedt fa ágok.
 Hogy emelkedik ott fel a *Múza fige* 29) levele!
 S' mely széles! — első Szüléink takaródzhattak vele.
 A' Pálma ott levelét, mint egy tenyért kiterjeszti!
 'S a' Nyöftény Pálmát mintegy így szeretetre gerjeszti.
 Énnye! be szép *Azsiai lakosokra* 30) találtunk.
 Tám itt volt a *Paraditsom*, a' hol éppenn meg álltunk!!!

29) *Musa ficus*, nem egyéb hanem a' Linne *Musa sapientumja* — *Jacquin*. Ez a' szörnyű nagy, s-akarmi nagy embernél sokkal magasab levelű fige volt az, mellyel első Szüléink el takarták mezitelen-ségjeket, az igaz, hogy már ezzel el is lehetett — *Jacquin*.

30) Á'siai lakosok, vagy Á'siai plánták a' most közelebb említődött plánták mind a' *Pálma*, mind a' *Musa ficus*.

Hol vagy? Adám! 31) ha! szót hallok — ember szó a hangjáról.
De senkit se látok — — talám e szomszéd Pálma fáról
Jött ez az emberi hang: *Jaj?* !!! valósággal nem álom —
Egek! mi dolog? ember e'? még egyszer megpróbálok.
Hol vagy Adám! Jaj!! itt vagyok — no — most ismét
szóllának.

Sőt úgy tetszik mozgását is látám e Pálma - fának.
No ezt látom *Pálma Fénix* 32) de mit keresett rajta
Az emberi hang? — 's *hogyan szólhat?* 's ugyan *miért sóhajt?*
E' két dolgot ki keresem — innen tovább nem megyek,
Hogy a mint meg zavarodám : olyan nyugodtann legyek.
Az elsőre *Klimiushann Holberg* már példát ada;
Mikor kész beszéllő fákra Klimius is akada.
Megeshetett hát az első — de hát a jaj! mit tehet?
Ugyan e szép Pálma fának valyon mi baja lehet?
Nem beteg — nem látszik rajta semmi betegség' jele
Ugyan miért jajgato t hát? 's mit jelenthetett vele?
E' látom hogy *Nemző Fénix* — talám beteg a párja,
A' *Termő Fénix?* — 's a bánat ötet is azért járja?
De nem látom körülötte a' *Termő Pálmáját*,
No hát bizony azért jajgat — ohajtja a' mátkáját:
Be kár volna tovább e szép *him Pálmát* szenvedtetni
Akárhonnan *Termő Pálmát* kell néki kerestettni,
Ha a Bétsi Királyi kert meszfziről hozathatott
Kiggelarit 33) — és sok özvegy így el házasított,
Kik míg a nem hozattatott: mindég csak sóhajtoztak
Virágoztak ugyan mindég; de gyümölsöt nem hoztak.
De hogy már most nem özvegyek, 's van kivelegybe kelnek;
Vigann élnek, 's minden időnn gyümölsőkkel meg telnek

31) A' mi Völegényünk (Kinek Lakadalmi Pompájára készült mások felséges Versjeik között készültek ezen tsekélyek is) éppen *Adám* — még ennyit ki-lehet jelenteni a' vers világosítására úgy tartom; és még az el rejtett Mese értelme nem gyengült-meg vele.

32) Dioecia Monog. Linn.

33) Jacquin's Pflanzenkenntnisz Wien 1785. 148. lev. 50 esztendőnél tovább volt a' Bétsi Királyi Fűves Kertben egy szép nőstény *Kiggelária* fa (Linne Dioecia Decandria) és minthogy kanja nem volt, nem termett és valami 15 esztendővel ez előtt, a' Botánika' Professora Jacquin Ur hozatott egy kan *Kiggeláriát*, mely 20 lépésnyire ültetettvén a' Nőstényhez; gyümölsz hozóvá tette azt, 's majd többeket.

'Sha a' *Lipsiai Pálma* - fa azt tselokedhette :

Hogy a *Berlini Pálma* - fát gyümöls hozóvá tette. 34)

A mi fánk eránt hogy tudnánk mi oly szükségbe esni :

Hogy ennek nem tudnánk egy szép *Termő Pálmát* keresni ?

Bihar Vármegyébe már rég vert gyökeret egy *Pálma*

De nem fok tudta hogy ott van — 's a' leg jobb lábonn áll ma.

És hogy tsemetéji nőttek már e' *Nagy Pálma - Fának* —

Tudom - vajha kérésünkre egy fijatalt adnának.

Reménylem is hogy nyerhetünk ; mert igen jó a' szívek

A' kik birják — még a' soha sem látotthoz is hívek.

Hogy ne esne hát meg szívek a' mi sínlődő *fánkonn* ?

S-Ilyen nagyon fő dologba járó *instántziánkonn* ?

Szent a' dolog — a' miénkhez illő ágat lelének ,

És adának — be örülök hogy már egybe kelének.

Örüllj *Múzsám* ! zendüljetek ti muzsika szerzők !

Az öröm kiáltásoknak ne legyen nálunk számok.

Mert már imé sem a' *Nemző Pálmánk* többé nem árva ;

Sem a' *Termő Pálmánk* nintsen amattól külön zárva.

Nézd ! nézd ! *Múzsám* ! mind kettő mely nagy szerelemre lobban !

S-Hogy tsókolódnak ; — ott fent a' többi plánták se jobban.

Szüksége soha nagyobb nem vólt *Plántának Plántára* :

Mint itt egygyik *Pálma-Fának* a' másik *Pálma-Féras*

Múzsám ! egybe kötéd e' két *Pálmát*, miat *Füvészs-szolga* ;

Már a' *Família Fája* 35) a' *Törvény-Tudók* dolga.

Ti pedig óh *Bóldog Egek* ! mint szemetek fényjeit ,

Úgy őrizzéték e' két fát *Hazánk* nagy reményjeit.

34) Jacquin's Pflanzenkenntniss 149. lev.

35) Arbor familia.

Az illy Kedves Pálmát Egek nállunk szaporítsátok,
Gyümölsöztefsétek; s-ugyan bővenn fokasítsátok.

Végre, Te Múzsám! Pálmaid' árnyékjok alá állj-bé.
S-hogy ne érjen semmi vefzély: — kedves ölköbe szállj-bé.

A' ki szívből örül — mikor jut mesém értelmére:
Az én *Pálmáim* mind áldást tsepegtetnek fejére.

V É G E.

